

**REPUBLIKA HRVATSKA
PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA
GRAD RIJEKA**

Odjel gradske uprave za kulturu

KLASA: 610-01/13-10/24

URBROJ: 2170/01-06-00-13-1

Rijeka, 8. travnja 2013.

**GRAD RIJEKA
GRADONAČELNIKU
NA DONOŠENJE**

Predmet: Prijedlog odluke o isticanju kandidature Grada Rijeke za Europsku prijestolnicu kulture 2020. godine

Dokument izradili:

Irena Kregar-Šegota

Barbara Zupčić

**Pročelnik
Ivan Šarar**

Obrazloženje
Prijedloga odluke o isticanju kandidature Grada Rijeke
za Europsku prijestolnicu kulture 2020. godine

1. Što je Europska prijestolnica kulture?

Ideju o uspostavi projekta i naslova "Europska prijestolnica kulture" pokrenula je Melina Mercouri, prva grčka ministrica kulture, uvjerivši tadašnje članove Europskog parlamenta u društveni značaj umjetnosti i kulture. Godine 1985. Atena je s izuzetnim uspjehom postala prva Europska prijestolnica kulture. Od 2011. godine dva grada iz zemalja članica Europske unije svake godine nose titulu Europske prijestolnice kulture.

Cilj ovog projekta je istaknuti bogatstvo i raznovrsnost europskih kultura, slaviti kulturne veze koje povezuju Europljane, povezati stanovnike različitih europskih država, promovirati njihovu multikulturalnost i višejezičnost kao i uzajamno razumijevanje te potaknuti osjećaj pripadnosti europskom građanstvu. Sve studije pokazale su da je projekt Europske prijestolnice kulture izuzetna prilika za urbanu obnovu, povećanje međunarodnog profila grada, kao i poboljšanje imidža grada u očima njegovih stanovnika, povećanje vitalnosti kulturnog života grada, međunarodne vidljivosti grada i turističkih rezultata.

Gradovi koji su dosad ponijeli titulu Europske prijestolnice kulture bili su vrlo različiti, kako po veličini i značaju, tako i po temama koje su željeli istaknuti. Projekt Europske prijestolnice kulture provodili su glavni gradovi (Luxembourg, Vilnius, Tallinn), veliki bivši industrijski centri (Liverpool, Essen) i mali provincijski gradovi (Sibiu, Linz, Pecs, Košice). Tematski ove gradove, Europske prijestolnice kulture, možemo podijeliti u nekoliko skupina: 1) gradovi čiji je koncept projekta temeljen na promjeni nakon industrijskog pada i gospodarskog restrukturiranja (Glasgow 1990, Porto 2001, Genova 2004, Lille 2004, Liverpool 2008); 2) gradovi s jakom baštinom i pričom koja je povezuje sa suvremenošću (Bologna 2000, Bruge 2002, Salamanca 2002, Graz 2003); 3) ekonomski jaki gradovi (Graz 2003, Luxemburg 2007, Linz 2009, Stavanger 2008); 4) gradovi koji su ovim projektom željeli izaći iz političke ili regionalno marginalizirane pozicije (Lisabon 1994, Helsinki 2000, 2005 Peč 2012, Košice 2013); itd.

Operativni budžeti (bez infrastrukturnih ulaganja) također su bili vrlo različiti, od 16 mil. EUR (Tallinn 2007) i 17 mil. EUR (Sibiu 2007) do 98 mil. EUR (Marseilles 2013) i 194 mil. EUR (Istanbul 2010.).

Infrastrukturne investicije (gradnja ili obnova) zauzimaju značajan dio svakog projekta Europske prijestolnice kulture, premda one nisu obvezne, a kretale su se od 137 mil. EUR u Sibiu 2007. do 140 mil. EUR u Pecu 2010. godine.

Projekt Europske prijestolnice kulture zahtjevan je projekt u svakom pogledu, no sve dosadašnje analize (*Prijedlog za Odluku Europskog parlamenta i Vijeća o osnivanju zajedničke akcije Europska prijestolnica kulture u razdoblju od 2020. – 2033. godine, srpanj 2012.; Radni dokument Europske komisije o europskim prijestolnicama kulture nakon 2019. godine, srpanj 2012.; Deset godina kasnije – Nasljeđe europskih prijestolnica kulture, Bruge PLUS VZW, srpanj 2012. i Palmerova studija: europski gradovi i Prijestolnice kulture, 2004.*) govore o značajnim kulturnim, društvenim i gospodarskim rezultatima u gradovima Europskim prijestolnicama kulture. O uspjehu projekta svjedoče kulturni, društveni i gospodarski podaci:

- broj posjetitelja: Pecs 2010 - 1 mil posjetitelja kulturnih događanja; Luxembourg 2007 – 3.3 mil posjetitelja; Essen 2010 – 10, 5 mil posjetitelja; Istanbul 2010 – 12 mil posjetitelja
- društvena dobrobit: velik broj uključene djece i povećan ukupan broj konzumenata kulturnih događanja (npr. Liverpool 2008: sva djeca sudjelovala u barem jednom događanju, 70 % stanovnika posjetilo muzej ili galeriju; Istanbul 2010: suradnja s 2500 škola; Stavanger 2008: 74% djece sudjelovalo u kulturnim programima; velik broj uključenih volontera (Liverpool – 9.894 registrirana volontera, Essen – 1.200 volontera , Pecs – 780 volontera).
- gospodarski pokazatelji: povećani turistički rezultati, urbana obnova i razvoj, učinak prelijevanja: prosječno povećanje noćenja od 12% (20% Liverpool, 27% Sibiu i Pecs); povećanje inozemnih

gostiju (za 71% u Pecu); procijenjeni gospodarski učinci: Liverpool 753,8 mil £; Linz – dodatni regionalni GDP od 8.4 mil EUR.

2. Europske prijestolnice kulture od 2020. – 2033. godine

Slijedom zaključaka Konferencije o Europskoj prijestolnici kulture održane u ožujku 2010. godine, četiri nezavisne evaluacije o bivšim Europskim prijestolnicama kulture, nezavisne evaluacije o trenutnoj proceduri biranja i monitoringa, on-line konzultacija i javnih konzultacija, Europska komisija je u srpnju 2012. godine donijela **Prijedlog za Odluku Europskog parlamenta i Europskog vijeća o osnivanju zajedničke akcije Europska prijestolnica kulture u razdoblju od 2020. – 2033. godine** (COM(2012) 407 final; srpanj 2012.) Ovaj dokument donosi prijedloge zemalja od 2020. – 2033. čiji će gradovi ponijeti titulu Europske prijestolnice kulture, ali i neke novine u zahtjevima koje gradovi kandidati trebaju zadovoljiti:

1. Natječaj za Europsku prijestolnicu kulture je otvoren samo gradovima. Gradovi kandidati mogu uključiti okolnu regiju/e, no kandidaturu podnose u svoje ime i naslov se dodjeljuje pojedinačnom gradu.
2. Kandidatura se temelji na kulturnom programu u trajanju od 12 mjeseci s jakim europskom dimenzijom. Program treba biti kreiran posebno za naslov Europske prijestolnice kulture.
3. Dugoročna strategija: grad mora imati usvojenu strategiju kulturnog razvoja u trenutku podnošenja kandidature; strategija uključuje planove kulturnog upravljanja i planove o održivosti kulturnih aktivnosti nakon godine projekta Europska prijestolnica kulture.
4. Kapacitet provedbe projekta: grad kandidat treba dostaviti dokaz o podršci projektu od strane svih političkih opcija u Gradu, kao i o adekvatnoj infrastrukturi za provedbu projekta.
5. Kulturni i umjetnički sadržaj kandidature koji uključuje: jasnu i koherentnu umjetničku viziju jednogodišnjeg kulturnog programa; uključenost lokalnih umjetnika i kulturnih organizacija u koncepciju i provedbu kulturnog programa, raspon, raznovrsnost i umjetničku kvalitetu kulturnog programa; sposobnost kombiniranja lokalne kulturne baštine i tradicionalnih umjetničkih formi s novim, inovativnim i eksperimentalnim kulturnim izražajima.
6. Jaka europska dimenzija programa koji uključuje: promociju europske kulturne različitosti, povijesti, tradicije, baštine i integracije; europsku suradnju i transnacionalna partnerstva kao i strategija kako privući široku europsku publiku .
7. Obuhvat projekta: uključenost lokalne populacije i civilnog društva u pripremu i implementaciju projekta; stvaranje novih i održivih mogućnosti za najrazličitije skupine građana da sudjeluju u kulturnim aktivnostima, posebno djeca, mladi, marginalizirane skupine, manjine, građani treće dobi, osobe s posebnim potrebama; sveobuhvatna strategija razvoja publike, posebno veza s obrazovnim sektorom i prisutnost u školama.
8. Upravljanje projektom Europska prijestolnica kulture: izvedivost proračuna (pokriva pripremnu fazu, provedbu i aktivnosti nakon); struktura upravljanja i implementacije; procedura imenovanja umjetničkog direktora i opis njegovog djelovanja; sveobuhvatna komunikacijska strategija.

3. Dinamika projekta do 2020. godine

20.07.2012.	Prijedlog Europske komisije za Odluku Europskog parlamenta i Europskog vijeća o osnivanju zajedničke akcije Europska prijestolnica kulture u razdoblju od 2020. – 2033. godine
Hrvatska i Irska predložene za zemlje čiji će gradovi podnijeti kandidature za Europsku prijestolnicu kulture 2020. godine.
2013.	Ulazak Hrvatske u Europsku uniju.
Europski parlament i Europsko vijeće usvajaju prijedlog Europske komisije o osnivanju zajedničke akcije Europska prijestolnica kulture u razdoblju od 2020. – 2033. godine.
2014.	Ministarstvo kulture objavljuje poziv za podnošenjem prijave svim zainteresiranim gradovima.
Gradovi u roku od 10 mjeseci podnose prezentacije općenitog programa za Europsku prijestolnicu kulture.

2015. Izborna komisija od 10 članova ("European panel") ocjenjuje i bira kandidature gradova koji ulaze u uži izbor.
Izabrani gradovi dorađuju svoje kandidature.
2016. Vijeće ministara EU službeno proglašava dva grada Europskom prijestolnicom kulture.
2020. Provođenje projekta Europska prijestolnica kulture.
Isplata nagrade Melina Mercouri u iznosu od 2 mil EUR (max. iznos od 2014.).

4. Ciljevi kandidature Grada Rijeke za Europsku prijestolnicu kulture 2020. godine i očekivani rezultati projekta Rijeka - Europska prijestolnica kulture 2020.

Ciljevi kandidature Grada Rijeke za Europsku prijestolnicu kulture 2020. godine:

1. kreirati brojne kulturne programe visoke umjetničke razine,
2. kreirati kulturni program s jakom europskom dimenzijom i transnacionalnom suradnjom,
3. uključiti širok raspon građana i dionika kao sudionika programa i publiku,
4. poboljšati kulturnu infrastrukturu razviti vještine, kapacitete i upravljačke sposobnosti kulturnog sektora,
5. poticati partnerstva i suradnju s drugim sektorima,
6. promovirati grad i njegove kulturne programe,
7. poboljšati međunarodnu vidljivost grada.

Očekivani rezultati projekta Rijeka - Europska prijestolnica kulture 2020.

1. kulturni učinci:

- stvoreni veliki i značajni kulturni programi visoke umjetničke vrijednosti
- promovirana europska kulturna različitost
- stvorena međunarodna partnerstva, razmjene i umrežavanja
- poboljšani kapaciteti kulturnog upravljanja
- stvoreno održivo kulturno nasljeđe

2. gospodarski učinci:

- poboljšana infrastruktura i objekti
- pojačani kapaciteti kulturnog i kreativnog sektora
- povećana povezanost između kulturnog, gospodarskog i društvenog sektora
- ojačan međunarodni profil i imidž grada
- povećani turistički rezultati
- pojačana suradnja sa znanstvenim sektorom (između ostalog kroz evaluacije, monitoring)

3. društveni učinci:

- uključen širok raspon građana i dionika u pripremu i implementaciju projekta
- povećan pristup kulturi (posebno mladih, starih, marginalnih skupina, osoba s posebnim potrebama)
- povećan broj volontera i volonterskih akcija
- pojačana međunarodna vidljivost grada
- poboljšana veza između grada i građana – jačanje identiteta

4. okolišni učinci:

- doprinos globalnom smanjenju CO2 – klimatskim promjenama kroz poticanje razmišljanja i djelovanja vezano uz infrastrukturu, lokalnu mobilnost, transport, upravljanje otpadom)
- poboljšani urbani okoliš

5. Zašto izabrati Rijeku?

Određeni grad izabire se za Europsku prijestolnicu kulture ne samo zbog onoga što on jest i kulturnih programa koje ima, već najviše na **temelju plana i programa za godinu za koju se natječe**.

Osim svoje povijesti i kulturnog nasljeđa obilježenog raznim europskim utjecajima koji su Rijeku učinili otvorenim, multikulturalnim i višejezičnim gradom, Rijeka će svoj program temeljiti na suradnji čitavog kulturnog sektora u gradu, regiji i šire, na naglašavanju bogatstva kulturne različitosti u Europi i zajedničkih aspekata europskih kultura, te na poveznicama s Europom i europskim identitetom. Grad Rijeka predložit će program koji će propitivati kulturne, društvene i gospodarske izazove s kojima se suočava cijela Europa, te koji će ukazati na doprinos kulture održivom razvoju.

Jedan hrvatski grad bit će proglašen Europskom prijestolnicom kulture 2020. godine, a proces kandidature, pripreme i provođenja programa donijet će mu brojne koristi. To je trenutak koji Rijeka ne smije propustiti.

Kandidiranje grada Rijeke za Europsku prijestolnicu kulture dugoročni je projekt koji zahtijeva podršku svih političkih opcija u gradu. Riječ je o javnom i inkluzivnom projektu što podrazumijeva javne rasprave i uključivanje svih dionika u kulturi u proces kandidiranja.

Prije samog raspisivanja natječaja od strane Ministarstva kulture RH koje se očekuje početkom 2014. godine, kada će se i formalno podnijeti kandidatura Grada Rijeke za Europsku prijestolnicu kulture, potrebno je pripremiti nacrt kandidature koji će sadržavati nacrt misije i koncepta kandidature s glavnim temama i programskim linijama, prijedlog partnera u projektu, nacrt komunikacijske strategije, nacrt financijskog plana, plan infrastrukture za provedbu projekta, nacrt monitoringa i evaluacije projekta, plan obuhvata projekta te nacrt strukture upravljanja i implementacije projekta. Nakon raspisivanja natječaja od strane Ministarstva kulture gradovi imaju na raspolaganju deset mjeseci za izradu prijavnica.

Stoga, uzimajući u obzir vremenske rokove, a kako bi se pravovremeno krenulo u pripremu kandidature Rijeke za Europsku prijestolnicu kulture, potrebno je da Gradsko vijeće kao predstavničko tijelo građana Grada Rijeke podrži isticanje kandidature za ovaj projekt.

Prije podnošenja prijave Ministarstvu kulture RH bit će potrebno, između ostalog, izraditi i nacrt strukture upravljanja projektom te će u tom smislu, do kraja 2013. godine, Gradskom vijeću biti predloženo imenovanje članova tijela ovog projekta (primjerice nadzornog, umjetničkog i izvršnog odbora).

Slijedom svega navedenog predlaže se da Gradonačelnik donese sljedeći

Z a k l j u č a k

I

1. Prihvaća se i u cijelosti podržava inicijativa o isticanju kandidature Grada Rijeke za Europsku prijestolnicu kulture 2020. godine.
2. Utvrđuje se Prijedlog odluke o isticanju kandidature Grada Rijeke za Europsku prijestolnicu kulture 2020. godine, u tekstu kako slijedi:

"Na temelju članka 46. Statuta Grada Rijeke ("Službene novine Primorsko-goranske županije" broj 24/09, 11/10 i 5/13) Gradsko vijeće Grada Rijeke na sjednici dana _____, donijelo je

ODLUKU
o isticanju kandidature Grada Rijeke za Europsku prijestolnicu kulture 2020. godine

Članak 1.

Grad Rijeka istaknut će kandidaturu za Europsku prijestolnicu kulture 2020. godine.

Članak 2.

Kandidatura će se dostaviti Ministarstvu kulture RH nakon raspisivanja poziva hrvatskim gradovima za isticanje kandidature za Europsku prijestolnicu kulture 2020. godine od strane Ministarstva kulture RH.

Članak 3.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja."

3. Zaključak o prihvaćanju i podržavanju inicijative o isticanju kandidature Grada Rijeke za Europsku prijestolnicu kulture i Prijedlog Odluke iz točke 2. ovoga zaključka proslijeđuje se Gradskom vijeću na razmatranje i usvajanje.

II

1. Zadužuje se Odjel gradske uprave za kulturu da do listopada 2013. godine pripremi nacrt kandidature Grada Rijeke za Europsku prijestolnicu kulture koji će sadržavati:
 - a. nacrt misije i koncepta kandidature s glavnim temama i programskim linijama,
 - b. prijedlog partnera,
 - c. nacrt komunikacijske strategije,
 - d. nacrt financijskog plana,
 - e. plan infrastrukture za provedbu projekta,
 - f. nacrt monitoringa i evaluacije projekta,
 - g. plan obuhvata projekta,
 - h. nacrt strukture upravljanja i implementacije projekta.

2. S ovim zaključkom upoznat će se Gradsko vijeće Grada Rijeke.